



# HÁZ AZ ÉJ PEREMÉN

CATHERINE BANNER

Castellamare mesébe illő szigete éppen annyira van a szárazföldtől, hogy elfelejtsék, de nem elég távol ahhoz, hogy a világ bajai ne ériék el.

A Szicílián is túli, apró sziget életének középpontjában egy murvafürttel benőtt kávézó áll, ami becsalogatja a szigetlakókat beszélgetni, kártyázni, pletykálni. Castellamare hagyománytisztelő lakosainak nyugodt és csöndes életét azonban teljesen megváltoztatja a két világháború, a gazdasági világválság, a fasiszta fenyegetés és az új, modern világ kihívásai.

Közel egy évszázadon át követhetjük az Esposito család sorsát titkokon, rejtélyeken, megpróbáltatásokon és áldozatos küzdelmeken át. Megismerhetjük a lelenc doktorból lett mesegyűjtő kocsmárost, a bölcs lelkészt, a szép és okos tanítónőt, a boszorkányos grófnőt, a sziget kíméletlen kényurát, a szigeten raboskodó hadifogoly költőt, a fura vadóc lányt, aki a család alappillére lesz és a mítoszteremtő szenzációt: a tenger hullámaiból véresen előbukkanó angol katonát, aki nem csak a szigetbe szeret bele...

Szerelem, szenvedély és barátság, keserű rivalizálások és családi viszályok, legendák és babonák szövik át ezt a klasszikusan szép családtörténetet, amelynek helyszíne az isten háta mögötti, hol fojtogató, hol életet adó sziget és a kéklő mediterrán tenger.



**CATHERINE BANNER** Cambridgeben született, és már 14 éves korában elkezdett írni. A Fitzwilliam Főiskolán tanult angol irodalmat, majd Durhambe költözött, ahol középiskolai tanár lett. Jelenleg Anglia északkeleti részén él, beosztva idejét az írás és az oktatás között.

**Tudjon meg többet a könyvről:**

[www.catherine-banner.com](http://www.catherine-banner.com)

[www.facebook.com/dreamvalogatás](https://www.facebook.com/dreamvalogatás)

„A Ház az éj peremén iránti rajongásom végeérhetetlen. A könyv kidolgozottsága szinte természetfeletti, az egész igazán egyedi, nagyon tiszta és hihetetlenül gyönyörű.”

## Kirkus Reviews

„Ahogy haladtam a könyv olvasásával, szinte éreztem a klasszikus legendák és mítoszok szelét, ami időtlenül fonja körbe a világot, mégis teljesen sajátos. Egy csodás, mélyen megindító regény időn és generációkon átszárnyalva.”

## Amazon

„A szigeten játszódó történetek hosszú és eklektikus hagyományához Bannersziporkázó pluszt adott. A képzeletbeli Castellamare szigetének világa óriási lett, története tekervényes, stílusa pedig csodálatos.”

## Goodreads

„Egy modern történet egy fiatal angol nő tollából, gyönyörűen megírva, átszelve egy évszázadot, átalakítva és összefonva a szereplők sorsát, közben pedig felidézve egy kitalált krónikát, kihangsúlyozva a történelmet, amit mi is ismerünk.”

## Barnes and Noble



# HÁZ AZ ÉJ PEREMÉN

CATHERINE BANNER

— részlet —

*„Castellamare szigetét egyszer hajdanán, mint ragályos kórság, teljesen eluralta a sírás-rívás. A zokogás a tengerpart barlangjaiból eredt, ahonnan a vulkáni magma megszilárdult kövei származtak. A szigetlakók e kövekből rakták a házaikat. Így a sírást hamarost a falak visszahangozták; a hang kiáradt az utcákra, s a végén már a városkapu kőve is úgy jajongott éjjelente, mint egy elhagyott menyasszony.*

*Az átok hatására a szigetlakók fúrton-fúrt harcoltak és veszekedtek. Az apák szembefordultak a fiaikkal, az anyák a lányaikkal. A szomszédok nem álltak szóba egymással; senki sem találta meg a nyugalmát.*

*És ez így folyt évekig, mígnem jött a nagy földrengés. A szigetlakók félelmetes morranásra riadtak, amibe beleremegett az egész sziget. Az utca kövei összekocódtak, csakúgy, mint az edények a konyhakredencsekben. Az épületek is megremegtek, mint a friss ricotta sajt. Reggelre össze is omlott mind.*

*A leomlott falak kövei tovább jajongtak, és a szigetlakók összegyűltek, hogy eldöntsék, mitévők legyenek.*

*Egy fiatal parasztlány, Agáta előtt megjelent a Madonna, s ettől ő megvilágosodott. Elő is adta, hogy mi okozza a könnyes átkot. – A szomorúság beleette magát a sziget köveibe – mondta –, ezért bele kell fognunk, hogy egy új várost építsünk belőlük. Amikor elkészül a nagy munka, a sírásnak is vége lesz.*

*Ezért aztán a szigeten kő kövön nem is maradt: a lakói szép lassan újjáépítették az egész várost.*

Ez az idézet Castellamare történetének régi meséjéből való, amelyet ebben a változatában Pippa Vella mesélt el először nekem. A mesét eredetileg a Szent Agáta fesztiválon rögzítették 1914-ben.”

# I.

A doktor arra ébredt, hogy valaki megzörgeti az ablakra hajtott fazsalut. Ezek szerint mégis csak elaludhatott... – Jön a baba! A baba, *signor il dottore!* – kiabálta valaki.

A doktor hirtelenjében azt sem tudta, hol van – talán csak nem a saját gyereke készül a világra jönni?! Ahogy talpra ugrott, és az ablak felé igyekezett a lába köré tekeredett lepedővel, derengeni kezdett neki, hogy hiszen a felesége ott alszik mellette az ágyban. Az ablak túloldalán Rizzu széles parasztcácat látta, amely úgy derengett a félhomályban, mint a telihold. – Ki babája jön? – kérdezte a doktor.

– Hát a *signor il conte* gyereke, ki más?

A doktor nem akarván felébreszteni asszonyát, az ajtóhoz ment, s ki az udvarra, ahol a hold mindent furán éles fénybe vont. Még Rizzu is különös látványt nyújtott vasárnapi kabátjában, nyakkendővel, amely oly szigorúan feszült rajta, mintha rá lenne szögezve. – Valami tévedés van itt – morogta a doktor. – Nem vagyok köteles a gróf gyermekét világra segíteni.

– De engem maga a *signor il conte* küldött.

– Nem vagyok felszólítva arra, hogy a *la contessa* szülését felügyeljem, hiszen mindvégig a bába volt körülötte. D’Isantu biztosan érte akart küldetni, nem pedig értem.

– Nem, nem, a bába már ott van. A gróf magát is akarja. Sürgősen kéreti – fújt gondterhelten Rizzu, fontossága teljes tudatában. – Akkor jön? Most rögtön?

– A saját feleségem is mindjárt vajúdni kezd. Nem szívesen maradnék távol a háztól, ha nem muszáj.

Rizzu azonban kötötte az ebet a karóhoz.

– A grófnő mindjárt lebabázik, bármely percben – jelentette ki. – Úgyhogy muszáj jönnie, *dottore*.

– A bába nem boldogul egyedül?

– Nem, *dottore*. Ez egy... nehéz szülés. Maga is kell nekik, mert a baba csak azzal az ezüst cukorfogószerűséggel fog tudni kijön-

ni, ami magának van – közölte Rizzu félrehúzott szájjal, mert nem szívesen bocsátkozott ilyen konkrét részletekbe. Ő maga a kilenc gyermeke közül egyet sem látott megszületni, s szívesebben gondolt úgy a világra jövetelükre, mint Adáméra és Évára a Paradicsomban. – Akkor jön má’? – ismételte.

Az orvos elfojtott magában egy káromkodást, mert belátta, nincs menekvés. – Megyek kabátért meg a kalapomért – mondta. – Öt perc múlva jövök. Itt a szekere, vagy gyalogolnunk kell?

– Nem, nem, *dottore*, hoztam a kordét.

– Akkor várjon...

A doktor a sötétben felöltözködött, és az órájára pillantott: hajnali háromnegyed kettő. Összecsomagolta az orvosi felszerelést: fogót, acélollót, injekciós fecskendőket – amelyeket már felesége közlegő szülésére készített elő –, valamint morfiumot és magnéziumszulfátot, hátha vészhelyzet áll elő. Mikor elkészült, felébresztette a feleségét. – Milyen gyakoriak a fájdalmaid, *amore*? – érdeklődött. – A gróf felesége idő előtt vajúdni kezdett, a csuda vigye, és odahívtak.

A felesége bosszús homlokráncolással próbált magához térni: – Még nincs itt az ideje... Hadd aludjak.

Hát, ha isten is úgy akarja, gondolta a doktor, világra segítheti a *contessa* gyermekét, és még időben visszaérhet a feleségéhez. Mielőtt felmászott volna a szekérre, átszaladt a tér túloldalára, hogy felébressze a vén Gesuinát, aki ősidők óta segítette világra a szigetlakókat egészen addig, amíg meg nem romlott a látása. – *Signora Gesuina, mi dispiace* – mentegetőzött. – Átmenne a feleségemhez? Engem elhívtak, miközben a feleségemnek már jóslófájásai vannak.

– És kihez hívták? – kérdezte Gesuina. – Szent Agátára, létezik, hogy egy szegény ördög haldoklik ezen az átokverte szigeten, akiért odahagyja éppen most a feleségét?

– A gróf feleségénél idő előtt megindult a szülés, és komplikációk is adódtak – kérték, hogy vigyem a fogót.

– Aha, szóval *la contessa*... És magát hívták hozzá?

– Igen, *signora*.

– Hát, amennyire tudom, minden oka megvan rá, hogy ne akarjon odamenni, és a *contessának* segédkezni... – bökte ki a bábaasszony, és jelentőségteljesen elhallgatott.

– Ugyan mit hallott, *Signora Gesuina*? – Az orvos nem tudta véka alá rejteti bosszúságát.



– A madarak csiripeltek ezt-azt – felelte Gesuina.

– Na, mindegy, akkor átmegy, és vigyáz a feleségre?

Gesuina kihúzta magát. – Ó, Szent Agátára, hát hogyan mennek. Hol a karja, fiam? Nyújtsa ide, nem akarok hasra esni a köveken...

Az öregasszony már csaknem teljesen elveszítette a szeme világát. Gesuina a doktor kabátjába kapaszkodva átbotorkált a gömbölyű kövekkel burkolt téren, majd elfoglalta őrhelyét a doktor hálósobájának sarkában, a karosszékekben. A doktor remélte, hogy nem fogja megrémíteni a feleségét az öregasszony látványa, ha felébred.

Már el is múlt hajnali kettő. A doktor csókot lehelt a felesége homlokára, és kiment a házból.

Magában átkozódva indult Rizzu és a szamárkordéja keresésére. A francba a gróffal és a feleségével...! A nő nem akarta őt maga mellett a terhessége idején, inkább a bábaasszony szolgáltatáit vette igénybe. Akkor most mi ez a hirtelen sietség hajnali kettőkor? A komplikáció nem lehet több, mint egy megtekeredett köldökzsinór vagy egy-két hevesebb méhösszehúzóadás, és nyilván nem lesz szükség a fogóra sem. És mégis – éppen most kell végigzötyögnie a városon, és a mindenórás feleségét otthon hagynia.

Rizzu kalappal a kezében ácsorogva várt rá – mintha a vasárnapi misén állna... Felmásztak mindketten a kocsira, amely nem egyszerű szénásszekér volt ám, hanem igen díszes: zöldre-sárgára kipingált falapok borították az oldalát. A sziget nevezetes történelmi eseményeiről regéltek ezek a festett képek: csatákról, csodákról, itt elsüllyedt fregattokról. A csöndet csak a tenger zúgása tagolta, ahogy végigzötyögtek az álomba merült utcákon. A holdfény meg-megcsillant a pálmaleveleken, és megvilágította a szamár szürke hátát. – Két gyerek készülődik a világra ezen a szigeten – morgott a doktor. – Az enyém és a grófnőé, és pont ugyanakkor. Az se normális, aki vidéki körorvosnak áll...

– Ó, vagy úgy... – háritott Rizzu, mint aki nem óhajt belemérülni a vidéki doktorok sanyarú sorsának taglalásába. – De hát doktor, ez mégis csak dupla áldás, nemde? Két gyerek egyazon éjjelen, ilyen még nem történt ezen a szigeten.

– Dupla kényelmetlenség.

A grófi kert kapujához két óra húszkor érkeztek. A doktor felkapta a kabátját, a kalapot, az orvosi táskát és a sztetoszkópot,

leugrott a szekérről, és futni kezdett a ház felé, hátha akkor hamarabb szabadul.

A gróf a felesége hálószobájának ajtajában őrködött, a ház felújított szárnyában. Feszült izgalomtól izzadt arca hüllőszerűvé tette. – Késett – förmedt a doktorra. – Már egy órája elküldtettem magáért!

– Nem volt tisztem eddig sem felügyelni erre a várandósságra – szakadt ki a doktorból a bosszúság. – A saját feleségem mindjárt vajúdni kezd, már napok óta vannak jóslófájásai. Nem túl szerencsés, hogy ott kellett őt hagynom. Amúgy a *contessa* mintha csak a bábát igényelte volna mindezidáig...

– Így van. Én küldtettem magáért. Carmela itt fekszik, inkább nézze meg...

A testes gróf ellépett az ajtóból, hogy a doktor bemehessen. A grófnő szobájában az újonnan beszerelt elektromosság mindent kísértetiesen sápadt fénybe vont. A bába munkában volt: vezényelt az ősi ritmus szerint: „nagy levegő... nyomni... nagy levegő... nyomni”. Carmela azonban se nem vett mély lélegzetet, se nem nyomott. A doktor egy szempillantásra átlátta a helyzetet, amely sokkal rosszabb volt, mintha csak megtekeredett köldökzsinórról vagy túl fájdalmas kontrakciókról volna szó. Ha egy asszony a vajúdnak ebben a fázisában nem akar nyomni, az nagyon nem jó jel. A férfi általában nem érzett félelmet munkája során, most azonban mintha egy jeges kéz simított volna végig a vállán.

– Na végre, hogy ideért – vetette oda a bába megvetően.

Az ágy végénél egy apró cseléd lány tördelte a kezét. Mi is a neve...? Megvan: Pierangela. A doktor kezelte egyszer a tyúk-szeméit. – Hozzál nekem kézmosóvizet – utasította a lányt. – Mióta tart ez az állapot?

– Ó, uram, atyám! – fakadt sírva Pierangela, és máris hozta a szappant meg a vizet. – Már órák óta, *signor il dottore!*

– Egy órája vannak nagyobb görcsei – helyesbített a bába. – Aztán rátör a kimerültség, és olyan, mintha nem látna senkit és semmit maga körül.

– Mikor kezdődtek a fájások? – kérdezte a doktor.

– Tegnap kora reggel hívtak. Hét órákor.

Hétkor... Tehát tizenkilenc órája küszködnek. – És a terhesség simán zajlott?

– Korántsem! – A bába egy kupac feljegyzést kapott fel az asztalról. Úgy mutatta a doktornak, mintha bármin változtatnának

ezek a papírok. – Az elmúlt hónapban a *contessa* ágyba kényszerült, mert feldagadt a keze, és fájdalmas fejtörése voltak. – Zavartan tette hozzá: – Azt hittem, tudott róla...

– Feldagadt kéz és fejtörés! – méltatlankodott az orvos. – Miért nem hívtattak?

– A *contessa* nem akarta – felelte a bába.

– De hát maga... Maga szólhatott volna!

– A gróf úr orvosa, odaátrol, a szárazföldről átjött megnézni a grófnőt a múlt héten. Azt mondta, semmiség. Hát mit tehettem volna?

– A siracusai kórházban kéne most lennie, nem pedig itt! – A doktor megkerülte a bábát és a rémülten ácsorgó Pierangelát. – Nincsenek meg az eszközeim egy császármetszéshez! Még elég morfinom sincs!

– Nem akarta a grófnő, hogy áthívjam – vallotta be a bába. – Én sejtettem, hogy baj van, *dottore*, de ilyen dolgokban senki sem hallgat rám!

Ez a mentegetőzés felbőszítette a doktort. – Ki kellett volna harcolnia, hogy kórházba küldjék! – rivallt az asszonyra.

Pierangela önkéntelenül kántálni kezdett félelmében: – Édes Jézus és Szűz Mária és minden szentjei odafönt az égben, Szent Agáta, segítsd meg a bajba jutottakat...

Az orvos már pontosan tudta, mi a teendője, és megszűnt a keze remegése. Mindig így történt, előbb vagy utóbb. – Ne zavarjon senki a továbbiakban, tegyenek róla – jelentette ki. – Kérek forró vizet, tiszta lepedőket! Mindennek nagyon tisztának kell lennie.

Jött a víz, a használt lepedőket kihuzigálták Carmela ernyedt teste alól. A doktor kifertőtlenített egy fecskendő, megtöltötte magnéziumszulfáttal, és beadta a grófnő karjába. Most már sínen volt: egyik mozdulat hozta a másikat, ahogy a misén egymást követik az imák és az énekek. Előkészítette a morfint, a szikét és a fogót. – Hozzon tűt és cérnát – utasította a bábát. – Készítsen ide tampont és jódot! Minden ott van a táskámban.

Carmela, aki mintha magához tért volna egy pillanatra, megszólalt. – Csak a bábát akartam – nyögte.

Az orvos kurtán odavetette: – Ezen már túl vagyunk. A gyereket kell most minél hamarabb világra segítenünk.

Felszívta a morfint, és még egy injekciót adott a nő vékony karjába, akit láthatóan elkábítottak a beadott szerek. A doktor fel-

emelte a szikét, és a nő hasa fölött elpróbálta a mozdulatot. Egyetlen, pár centiméteres vágás... A lepedők – hol vannak? – Kérem a tiszta lepedőt – parancsolta. – Gyorsan!

Pierangela majd felbukott igyekezetében. – Vigyázz, mindennek nagyon tisztának kell lennie! – förmedt rá a doktor dühösen, aki Trentino jeges-sáros lövészárkaiban tanulta a mesterségét. – Mindennek! Ha a görcsrohamok nem ölik meg, akkor a szepszis fogja!

Carmela hirtelen megint kitisztult tekintettel nézett a doktorra, aki ugyanazt a félelmet látta a nő szemében, amit már legalább száz katona szemében látott a frontvonal mögött, amikor éppen nem hatott a kábító szer. Kézfejét az asszony vállára fektette, mire a grófnő teste ellazult. A doktor tudta, hogy így lesz. A grófnő felemelte a fejét, és amit mondott, úgy hangzott, mintha bosszúra vágyakozna: – Ez a te műved...

– Adjon neki még egy kis morfint – utasította a doktor a bábát.

– A te műved – ismételte meg Carmela. – A gyerek a tiéd. Mindenki gyanítja már, csak te nem. Miért nem nézel rám, Amedeo?

Az orvos úgy adta be a következő injekciót, hogy nem nézett a nő arcába. Úgy érezte magát, mintha a vádló szavak súlyára a szoba falai összeszűkülnének. Amint Carmela megint kábán alámerült az érzéstelenítés hatására, melléje térdelt, és egy biztos mozdulattal megejtette a vágást. Benyúlt a résen, s egy negyedfordulattal elmozdította a bábát. Aztán a fogó segítségével egyetlen mozdulattal a világra segítette.

Fiú volt. És lélegzett. Elvágta a köldökszinórt, és a bába karjába helyezte a bábát. – Még semmi sincs rendben, amíg nem születik meg a placenta is – jelentette ki. Aztán az is megvolt. Túlestek mindenen. Minden csupa vér volt. És könny...

Carmela perceken belül magához tért – ahogy a doktor gondolta. Feltámaszkodott a csatakos lepedőn, és kérte a bábát. A doktornak hányingere támadt attól, amilyen mértékben rátört a megkönnyebbülés – és amiért el kellett azt fojtania. Az ablakhoz lépett. Kinézett a fasorra, amely a grófi háztól az utcáig húzódott. Figyelte, ahogy a lámpák fénye zöld fénygömböket vet a falombokra. Látta, hogy a lombok mögött milyen mélabúsan terül el a táj – a csupasz domboldal, mögötte a fekete és végtelen tenger. Mintha minden megváltozott volna. Minden más lett. A szoba is más. Carmela is más. Egészen más, mint előtte volt.

Aztán kihúzta magát, és visszatért a pácienseihez. Ellenőrizte Carmela szívverését, aztán a babáét. Összevarrta a sebet, és alaposan lekenste jóddal. Felügyelte a placenta elégetését, meg a többi dologét: a véres lepedőkét, a tamponokét és a kötszerekét. Csak aztán engedte meg magának, hogy alaposabban megnézzé Carmelát, aki nem figyelt rá, a babával volt elfoglalva. Furcsa belegondolni, hogy ez az ágyon heverő női test, amelyet annyira megviselt és szétdúlt a szülés, amelyet megszúrt az injekcióstűvel, felvágott a szikével, és beléje hatolt kézzel, hogy kivegye a kicsit, a legutóbb, amikor látta, még egészségesen fiatal és egész volt. „Ez a te műved”, mondta Carmela. „A gyerek a tiéd.” Lopva a gyerekre pillantott. Kerekded fiúcska, nagy, fekete hajjal. Nos, egy ilyen korú újszülöttről senki meg nem mondja, ki az apja – bárkié lehet. Kereste a babaarcban a gróf vonásait, erős állát, kidülledő szemét.

Bárhogy is, a grófnő mégis csak őt vádolja, és csak ez számít.

Nagy fáradtság tört rá most, hogy megtette a dolgát. A gróf az ajtóban állva nézett befelé; Carmelát a nők gyorsan letörölgették, majd letakarták egy lepedővel. A doktorra maradt, hogy bejelentse a grófnak, fia született. Meg is tette, és maga is meglepődött, milyen hidegvérrel adta elő a szokásos frázisokat: – Szép gyermek... Erős kisfiú... Eclampsia okozta a gondot... Remélhetőleg gyors lesz a gyógyulás.

A gróf megszemlélte a kisfiút, majd a feleségét, aztán a doktor felé bólintott, aki értett a mozdulatból. Elmehet végre.

Már fölösleges volt a jelenléte a szobában, de még meg kellett tisztogatnia és elraknia az orvosi eszközeit, csak aztán mehetett végig a villa homályos folyosóján, majd ki a fénybe. A nap már feljött, a csendes derengés a szokásos módon beborította a szigetet és a tengert. Éppen elmúlt hat óra.

A pálmafák között egy férfialak közeledett futva. Rizzu volt az. – *Signor il dottore* – kiabálta lelkesen az öreg. – Fia van!

Fáradtságában az orvos először nem fogta fel, mit mond az öreg paraszt. – Fiú lett! – kiabálta Rizzu még egyszer, felrebbentve a galambokat a pálmafákról. – A felesége egy fiúnak adott életet!

*Cazzo!* Erről megfeledkezett... Odafutott Rizzuhoz. – Nagyon gyorsan megszülte a felesége a babát – lelkendezett Rizzu megfeledkezve a kötelező tiszteletről. – Egy órába sem telt. Gesuina azt mondta, hogy akár csukott szemmel is levezette volna a szülést. – Az öreg eltűnődött egy pillanatra. – Ha meggondolom,

mindegy is lett volna... Dicsérjük az Urat, szent Agátát és minden szentjét...

A doktor nem szállt fel a nyikorgó számárcordéra, inkább végigszaladt az ébredő utcácskákon. A kabócák éppen belekezdtek a ciripelésbe; a napfény kezdett bekúszni a szűk sikátorokba, a kis terek közepébe. Száz udvaron száz öregasszony söpört gyors, türelmetlen mozdulatokkal. A seprű száraz hangja szállt a házak között. Ahogy futott, a doktor kívül-belül egyaránt érezte, ahogy világosodik, nő a fény – mintha az egész világot betöltené.

A hálószobában még ott lengett a vér és a küzdelmes óra sza-ga. Gesuina elbóbiskolt a székében, amely az ágy végénél állt. A baba is aludt az anyja mellett, ölelő karja biztonságában.

– Ne haragudj, szívem – mondta a doktor.

– Könnyebb volt, mint gondoltam – felelte az asszony a szoká-sos józanságával. – Mennyire féltem, aztán túl voltam rajta egy óra alatt. Gesuina meg én nagyon jól elboldogultunk nélküled is.

A doktor mindenestre megtörölgette a feleségét, ahol még kellett, miközben a baba nyekergett, mocorgott. Olyan idegen volt, mint egy újszülött kismacska. A doktor felemelte az aprócska tes-tet, megszemlélte mindkét lábát és karját; megnyomkodta a sar-kát, szétválasztotta az ujjakat, aztán a rátörő büszkeség izgalmá-val meghallgatta sztetoszkópjával a kis teremtmény madárszerű-en gyors szívverését. Olyan öröm tört rá, hogy szinte elgyengült a térdé. Lírai hangulatában bevallotta magának, mennyire más apának lenni, mint pusztán szeretőnek! Miért várt ilyen sokáig azzal, hogy gyermeket nemzzen? Megértette, hogy az élete ezen kívül nem ér egy fabatkát sem; minden, ami idáig történt vele, csak arra szolgált, hogy eljusson ide, hogy elérkezzen ez a perc.

Ám nem feledkezhet meg arról a gondról, amit a másik kis-fiú jelent. Délutánra szétfut a pletyka az egész szigeten – annak a Carmela nevű boszorkánynak köszönhetően. Már előre látta, mi fog történni, és szinte hallotta, mit fognak terjeszteni: hogy csoda történt, ikrek születtek, csak éppen más-más anyától, de ugyanabban a percben. Igen, ezt fogják beszélni széltében-hosz-szában a szigeten.

A felesége egy hosszútávfutó megérdemelt nyugalomával he-vert az ágyon. A doktor ellenőrizte, hogy minden rendben van-e vele, majd csókokkal borította. Nem lett volna ilyen túláradóan érzelmes, ha nem gyötri a bűntudat. Tudta, hogy milyen vihar közeleg: a bába és Pierangela hallotta Carmela vádját. Egy ilyen

mendemonda éppen elég ahhoz, hogy a felesége, a szomszédok, mindenki ellene forduljon. Talán még a szigetet is el kell majd hagynia. Egyelőre azonban nem akarta, hogy ez a gondolat elsötétítse a lelkét jótékonyan elárasztó fényt.

## II.

A doktor saját születése homályba vesző, észrevétlen, elfeledett esemény volt.

Az Arno parti Firenze városában van egy félhomályos *piazza*, amely nem tündököl fényárban, mert olyan kétes alakok tanyája, akik inkább a sötétet kedvelik. Az egyik oldalán kilenc boltív rejt egy épületet, amelynek falán rácsos ablak van. A rácsokat rozsdá marja régóta – a téli köd és nyirok rágta őket sötétre. Annak idején a három vízszintes és három függőleges rács mögött állt egy nagy, oltárszerű kő; a tetején egy párna hevert.

Itt kezdődött a doktor életének első nyilvános fejezete, amikor egy januári éjszakán belökte egy kéz az ablakon, és a párnára helyezte. Megszólalt egy csengő, majd a meztelen, magányos csecsemő sírni kezdett.

Bentről léptek hangzottak fel; a kisiút kezek emelték fel a párnáról, zsírpecsétes köténnyel fedett női mellre szorították, és bevitték oda, ahol világos volt, és meleg.

Amikor az árvakórház nővérei kibontották a gyereket a pólyából, azt látták, hogy bármennyire méretes, mégiscsak egy újszülött. Egy kettébe tört, szentképes medál függött a nyakában piros szalagon. – Ez akár szent Kristóf is lehet – vélekedett az egyik nővér. – Látjátok, két láb, alatta három vonal, mintha víz hullámai volnának. Vagy valami más délvidéki szent...

A fiúccsecsemő egészségesnek tűnt. A nővérek egy szoptatós dajkának adták rögvést át éjszakai felügyeletre.

A kisiú először nem tudott táplálkozni, de a dada, aki Rita Fiducci névre hallgatott, és nem ismert lehetetlent, addig-addig kínálgatta neki elnyűtt mellét, amíg végre nagyokat nyelve enni kezdett. Aztán mély álomba merült. Rita ringatta, és énekelt neki, kissé szemrehányó felhangokkal: „*ambara-ba, cic-ci, coc-co!*” Ez nem csecsemőringató nóta volt, hanem nagyobb gyerekeknek való mondóka, de Rita úgy látta, ez a gyermek akkora, hogy nem illik hozzá a szokásos gügyögés. Ez a dallam aztán élete hátralévő



éveiben a legváratlanabb helyzetekben bukkant fel olykor-olykor Amedeo emlékezetében.

Az árvaház igazgatója, mielőtt hazament volna aludni, még megnézte az új jövevényt. Egy este öt baba! Már odáig jutottak, hogy a Firenzében született gyermekek egyharmada a vasrácsos ablak mögött, az árvakórházban kötött ki, ahol kibontották a rongyokból, mint egy csomagocskát, elnevezték, megetették, gyógyították őket, ha kellett, aztán visszaküldték abba a világba, amely egyszer már elhagyta ezeket a kis árvákat.

Az igazgató új bekezdést nyitott a nagy sárga könyvben, amelynek előlapján ez állt: *Balie e Bambini*, és feljegyezte a méretes gyermek érkezésének idejét és a szoptatós dajka nevét, akinek odaadták őt gondozásra. A takaró jellemzése is bekerült a könyvbe, amibe a gyerek bele volt bugyolálva („kék, kissé vérfoltos”), és az igazgató említést tett a medálról is („feltehetően Szent Kristóf”). A férfi feljegyezte azt is, hogy a gyerek nagyon nagy: tíz font és tizenegy uncia. Ekkora csecsemőt még nem látott ez a kórház.

Az igazgató papírdarabkába göngyölté a medált, és betette egy dobozba, amelyen ez a felirat állt: „1875 januárja”. Már tele volt borítékokkal, amelyekben más, hasonló apróságok rejtőztek: apró parfümös üvegcsé ezüstláncan; egy nő árnyképe deréktól fölfelé; ónmedálok negyedbe-félbe vágva, mint megannyi azonosító jegy a talált tárgyak osztályára. A gyerekek többsége hozott valamit magával.

A férfi eltöprengett, aztán beírta név gyanánt, hogy „Buonarolo”. A legutóbbi elsöprő gyerekhullám során – csak a tavalyi évben kétezer gyereket raktak le „megőrzésre” – az árvakórházban dolgozók az egyszerűség kedvéért rászoktak arra, hogy egyikét betű változtatásával ugyanazt a családnevet adják a kis jövevényeknek: így lett az egy este beérkezett öt gyerek Buonareale, Buonarealo, Buonarala, Buonarola, Buonarolo. A megnyugtatóan istenes hangzású Amedeo pedig jól illik ehhez az óriásbébihez. A direktor úr beírta, aztán becsukta a nagy könyvet.

A kisfiú felébredt, megint szopott – ezúttal sokkal sokkal célratörőbben viselkedett. Mintha már akkoriban kibontakozott volna benne élete nagy törekvése: hogy ha már életben maradt, felnőjön, aztán otthonra és családra találjon.

Amedeo nem csupán az árvakórház történetének legnagyobb méretű csecsemője volt, hanem kétszer olyan gyorsan nőtt és hizott, mint a többi B-betűs sorstársa. Két szoptatós dajkára volt szükség a táplálásához, és egy babaágyat kellett beszerezniük, amely a két dadus ágya között kapott helyet. A megszokott méretű, fehér bölcsőben ugyanis, amelyet teljesen kitöltött, a kisfiú nem akart megmaradni. Viharos gyorsasággal gyarapodott „a fura kis szerzet”, ahogy Franca nővér emlegette (Rita dada „kisangyalnak” hívta). Rita a térdére ültetve énekelte neki az „Ambara-ba, cic-ci, cocót” lelkesen – néha már-már elfelejtette, hogy nem is ő az anyja.

Amikor még nagyobb lett, Rita elnyűtt tarot kártyáiból jóslott Amedeónak. Amikor az igazgató rajtakapta Ritát, megtiltotta a jóslást. Amedeo nem emlékezett később a jóslatokra, csak a kártyák képeire, és arra, mennyire szerette a belőlük kibontakozó történeteket a Remetéről, a Szerelmesekről, az Akasztott emberről, az Ördögről, a Toronyról. Mindig folytatásért könyörgött Ritának. Rita a kártyavetés helyett áttért más mesékre: a lányra, aki almává változott, majd fává, aztán virággá. Mesélt Amedeónak a ravasz rókáról, aki ezután arra vágyott, hogy legyen egy kistrókája, aki az ágya mellett fekszik a hálóterem kövén. A történetek iránti szenvedélyes érdeklődése nőttön-nőtt. Franca is mondott neki két mesét: az egyik az Ezüstorrú Démonról szólt, a másik pedig a varázslóról, akit úgy hívtak, hogy Lelkenincs. A mesehallgatás után Amedeo bezárkózott Rita éjjeliszekrényébe, amibe alig fért be, mert félt a varázslótól is, meg a démontól is, de azért továbbra is imádta a meséket.

Még kicsi volt, amikor Rita elment a kórházból, és soha többé senki sem mondott róla egy szót sem. Egy időre Amedeót vidékre küldték, egy földes padlójú kicsi házba egy új mostohaapához és -anyához. A latrina ülőkéjére állva és a kisablakon kitekintve a kisfiú látta a Firenze feletti füstködöt gomolyogni, és látta az Arno folyó tekergő, fényes ezüstkígyóját is.

A mostohaanya szerint túl sokba került a táplálása, és állítólag kinőtte az összes ruháját, ezért visszaküldték a fiút az árvaházba.

Mire hatéves lett, már csak lányok maradtak állandó lakóként az árvakórházban – meg ő. A rácsos ablakot időközben bezárták; a babákat kosárban kellett bevinni az irodára, mert Franca nővér szerint ez a „civilizált viselkedés”. Különben, mondta, a rossz emberek csak kényelmi okokból is beadják a gyerekeiket. Amedeo, amikor már nagyobb volt, eltűnődött, hogy vajon őt is „kényel-

mi okokból” adták be? Úgy gondolta, hogy ez azt jelenti, hogy „véletlenül”. Szokásává vált kiülni a bezárt ablak alatti lépcsőre, hátha egyszer érte jön a mamája...

Egy májusi délutánon az inspekcóra érkező doktor ezen a lépcsőn látta meg Amedeót. Mindig kitüntetett figyelemmel kísérte a fiúcska fejlődését, aki olyan rohamosan nőtt, hogy az fájdalmat okozott a lábában, és folyton mindenféle baleset érte. Ezért sokkal gyakrabban kellett őt a doktornak inspekciónia, mint azt a doktor szeretne volna.

– Nos, kisember – mondta a doktor (akinek gondot okozott, hogyan szólítson egy kilenc hónaposnál idősebb gyermeket, hogy ne legyen nevetséges) – volt valami sérülésünk az elmúlt hetekben? Nem? Hát ez szokatlanul jó hír. De vajon mi leszel, ha nagy leszel?

Amedeo ezen a délutánon amúgy is különösen melankolikus hangulatban volt, ezért a doktor kérdését a doktor szándéka ellenére a szívére vette, és sírva fakadt.

A felügyelő orvos szokása ellenére zavarba jött, gyorsan beletrúrt a zsebeibe, és a gyerek kezébe nyomta, amit csak talált: a lila színű cukrot, az egylírást, egy használt színházjegyet és egy hímzett monogramos zsebkendőt A. E. betűkkel. (Ez utóbbit a síró Amedeo mindjárt használatba is vette.) – Jól van, na, jól van – csitította. – Nem teljesen a te betűid, de ez van. Az első, az A. még jó is – látod, Amedeo, az én nevem, Alfredo, ugyanúgy kezdődik, mint a tiéd. De a családi nevem nem. Tudsz már olvasni? Ugye, jól gondolom, hogy nem? Az én családi nevem Esposito. Jó név egy olyan árvának, mint te, mert azt jelenti, hogy „elhagyott”. Persze manapság nem szabadna ilyen nevet adni egy árvának, hiszen az lelketlenségnek számítana.

– Te is árva vagy? – érdeklődött Amedeo, és egy pillanatra abbahagyta a sírást.

– Nem – felelte a doktor. – Talán az ükapám volt az, mert róla nem maradt fönt semmiféle írás.

A fiú megint sírva fakadt, mintha személyes sértésnek venné, hogy a doktor maga nem árva. – Kapd be a lila cukrot – unszolta a doktor.

– Nem szeretem – válaszolta a fiú, aki még sohasem kóstolt effélett.

– Hát akkor mit szeretsz? – kérdezte a doktor.

A még mindig hüppögő fiú a könnyein át mondta: – A történeteket.

A felügyelő orvos elgondolkodott, és előbányászott a memóriájából egy félig-meddig elfeledett mesét, amit még a dadájától hallott annak idején. Egy papagájról szólt a történet, amely meg akarta akadályozni, hogy egy fiatal hölgy hűtlen legyen a férjéhez, és ezt egy vége-hossza nincs mesével érte el. A papagáj odarepült a nő ablakára, és csak mesélt, és mesélt, a nappalokból éjszakák lettek, és ez addig tartott, míg nem a férj hazatért az útjáról, és mindent rendben talált. Vagy valami efféle...

Amedeo felegyenesedett ültében, megtörölte a szemét, és rászólt a doktorra: – Akkor most meséld el rendesen is!

A felügyelő orvos nem tudta felidézni a történet részleteit, de a következő héten mutatott a fiúnak egy vörös bőrbe kötött füzetet, amelybe a házvezetőnője, egy bizonyos Serena lejegyezte az egész mesét – legalábbis annak azt a változatát, amelyet a nagymamája és annak felmenői ismertek, akik mind félelmetesen jó mesemondó hírében álltak. Hogy miért fáradt azzal, hogy megszerezze a mesét a fiúnak, nem tudta volna megmondani. A füzet fedlapját egy aranyszín Anjou-liliom díszítette. Ez volt a legszebb dolog, amit Amedeo valaha a kezében tarthatott. A doktor, látván a gyerek örömét, azon kapta magát, hogy oda is ajándékozta a füzetet a fiúnak. – Na, tessék, fogd – mondta elégedetten. – Még írhatasz bele más meséket is, vagy gyakorolhatod az írást-olvasást.

Amedeo ezentúl mindenkitől meséket kért – a nővérektől, az apácáktól, a Santissima Annunziata templom papjaitól, akik elhaladtak az árvakórházi lépcső előtt, ahol ő ücsörgött, vagy a kórház odalátogató jótevőitől. Ha meg volt elégedve a történetekkel, akkor beleírta őket a füzetébe.

Amikor tizenhárom lett, és feltették neki azt a kérdést, hogy melyik céh kötelékébe szeretne belépni inasnak, azt mondta, hogy orvos szeretne lenni. Elküldték egy óráshoz, aki három nap elteltével visszaküldte, mert a fiú vaskos ujjai között összetörtek az apró, finom óraszerkezetek. Amedeót ezt követően egy pékhez adták ki, de az mindig belebotlott az óriási termetű fiúba a kemence körüli sürgölődésben, s amikor emiatt kifecamította a bokáját, elvesztette a türelmét, és felmondta a tanítást. Amedeo pár hónapot eltöltött egy könyvnyomdában is, ahol szeretett lenni, mégis visszaküldték innen is mondván, napjában vagy tízszer

abbahagyja a munkát, mert meg-megáll olvasni. Emiatt kár érte a nyomdát, amely időt és klienseket veszített emiatt.

Igy hát a fiúnak megint csak nem volt semmi munkája, és már nem is kapott újabbat. Visszaküldték az iskolába, noha kiöregedett onnan. Végre kitüntethette magát – az eddig munkaadóinak számító iparosok, hivatalnokok és boltosok gyerekeinél sokkal jobb eredményeket produkált. Mégis kitartott abbéli elképzelése mellett, hogy orvos akar lenni. Az árvakórház történetében, amennyire vissza tudtak emlékezni, még nem volt olyan, hogy valaki innen kikerülve doktornak ment volna. Az intézmény igazgatója megkérdezte a felügyelő orvos, Esposito úr véleményét a dologról: – Ez maga szerint lehetséges?

– Igen, lehetséges – vélekedett a doktor. – Ha valaki állja a költségeket, és egy másvalaki kezébe veszi az oktatását, nevelését. Feltéve persze, ha a kétbalkezességét legyőzi egyszer, de én azt mondanám, hogy amire ez a fiú elszánja magát, azt meg is fogja valósítani.

Az igazgató határozott kérésére egy jóakarátú támogató ajánlotta, hogy fizeti Amedeo orvosi tanulmányait, egy másik pedig vállalta, hogy megveszi neki a szükséges könyveket és ruhákat. Két év elvesztegetődött a katonai szolgálatra, de amikor Amedeo visszatért a civil életbe, Dottor Esposito felvállalta, ami elől már nem térhetett ki: befogadta a fiút a saját házába, a hátsó kis szobába. Serenával étkezett, és a doktor felügyelte az orvosi előmenetelét. Huszonegy éves volt, tehát minden másra már ügyelhetett saját maga is. A doktor elintézte, hogy Amedeo bejárasson a Santa Maria Nuova kórház sebészeti iskolájába, és azt is, hogy esténként mosogatással kereshessen egy kis pénzt a tartása fedezésére a Via dell’Oriuolo és a Borgo degli Albizi közötti ivóban.

Ez a felállás teljes sikert hozott. A fiú jól alkalmazkodott a helyzetéhez, és amikor a doktor hazajött, szaladt, hogy begyűjtsa a tüzet, vagy kihúzta neki a széket. És mindezt úgy csinálta, hogy a doktor, aki magányos öreglegény volt, meghatódott rajta. Amedeo társalkodónak is kellemes volt, mert minden nap átrágtatta magát az újságon, és szisztematikusan dolgozta fel a doktor könyvtárában található tanulnivalókat is. Egészében véve a doktor örült annak, hogy magához vette a fiút. Olykor meginvitálta Amedeót, hogy vacsorázzon vele rosszul világított dolgozószobájában, ahol gyakorta költötte el vacsoráját a tudományos fo-

lyóiratokkal telezsúfolt asztala mellett. A természetbúvár doktor dolgozója tele volt a legkülönbélebb gyűjteményekkel: feltűzött lepkékkel, üvegekbe rakott fehér kukacokkal; korallból faragott szobrocskákkal; kitömött polinéziai rágcsálókkaal meg mindenféle más természeti ritkasággal, amit csak a doktor hosszú és magányos élete során hozzátehetett tudósokból és hasonszórú gyűjtőgetőkből álló dinasztija felhalmozott kincseihez. A fiút különösen lenyűgözte az emberi szem viaszból készült orvosi modellje, amelynek felkunkorodó felszíne alatt látható volt a szem érhálózata is. Ez a szemmodell az előszobai konzolasztalkán állt, az esernyőtartó mellett. A lépcső fölött félelmetes látványt nyújtott a két drótra felfüggesztett, bálnaszájából származó, méteres sziladarab. Amedeót nem taszította e kincsek egyike sem – éppen ellekezőleg: idővel annyira kötődni kezdett e tárgyakhoz, mint maga az öreg doktor. Titokban el is határozta, hogy egy napon majd neki is lesz saját gyűjteménye: a nappalija tele lesz egzotikus érdekességekkel és tudományos könyvekkel. Vörös bőrbbe kötött füzetek lassan megtelt történetekkel, a feje a félműveltség ideáival, a szíve pedig az ebből fakadó vágyakkal.

Amikor végre befejezte az iskoláit (ahogy Amedeo már megtapasztalta, egy árvának mindenhez kétszer annyi erőfeszítés és idő szükségeltetik), nem kórházi sebész lett belőle, mint a nevelőapjából, hanem *medico condotto*. Az öreg doktor, a nevelőapja iránti tiszteletből Amedeo felvette az Esposito nevet. Nem talált állandó munkát, hanem a falvakat járta afféle vándor körorvosként, hogy pótolja a jobblétre szenderült falusi doktorokat vagy azokat, akik a sok munkába éppen belebetegedtek. Nem volt se lova, se kerékpárja, úgyhogy gyalog járta a köves utcácskákat esős hajnalokon és fagyos éjszakákon. A Fiesole és a Bagno a Ripoli környéki dombokon lakó parasztnak helyrerakta kificamodott bokájukat, és segédkezett az asszonyaiknak, amikor érkezett a szülés ideje. A provincia minden községébe elküldte álláskereső leveleit, de hiába.

Míndeközben, ahogy teltek-múltak az évek, egyre-másra gyűjtögette a történeteket, mert hivatása és modora bizalmat gerjesztett pácienseiben. A parasztemberek elmondták neki, hogyan veszett a lányuk a tengerbe; hogy a fiaik elhagyták a házat, aztán, mikor visszatértek a faluba, idegennek hitték egymást, s tévedésből egyik megölte a másikat. Meséltek neki megvakult juhászokról, akiket a madarak csicsérgése vezetett – úgy látszott, hogy

a szegény emberek a szomorú történeteket kedvelik a legjobban. Amedeót még mindig lenyűgözték a mesék. Amikor hazatért akármelyik átmeneti szállására pirkadatkor, mindig kezet mosott, kávé töltött magának, kinyitotta az ablakot, hogy beáradjon az ébredező világ életteli hangzöngéje, és gyorsan beírta a legutóbb hallott történeteket a piroskötésű füzetbe. Mindig végigcsinálta ezt a ceremóniát, mégpedig ünnepélyes komolysággal akkor is, ha a páciense meghalt, és akkor is, ha nem. Így a könyvvé terebélyesedő füzet átlényegült ezernyi idegen élet fényes krónikájává.

Amedeo saját élete pedig megmaradt a maga szűk, nem túl mély medrében, gyökerei a felszín közelében lebegtek. Mintha még el sem kezdődött volna igazán. Ez a nagydarab, szálfaegetyű, büszke tartású ember, akinek arcán a szigorú vonalú szemöldökök szinte egybeértek, nem zavartatta magát attól, hogy a természet igen magas termettel áldotta meg (ahogy ezt más, túl nagyra nőtt embereknel gyakorta észlelhetni). Magassága és homályos múltja miatt mindig, mindenütt kívülálló maradt, idegen. Amikor a fiatalokat figyelte a firenzei Piazza del Duomón, amint fényképezkednek, vagy forró csokoládét isznak a kávéházak elé kitett, görbe lábú asztalkáknál, mindig úgy érezte, mintha ő nem lenne fajtájukból, hiszen sohasem tartozott hozzájuk. Ifjúsága már tovaszállt, úgy érezte, lassan élete deléhez közeledik. Agglegény volt, komor ruhákban járt, nem volt kicsapongó, mértékletesen élt, s az estéit orvosi lapjai tanulmányozásával töltötte, vasárnaponként pedig idős nevelőapjának nappalijában üldögélt. A két férfi megvitatta a híreket, megtekintette az öreg gyűjteményeinek legújabb darabjait, vagy kártyázott. Ahogy a lapokat osztotta, fel-felmerült benne a gyerekkorában látott tarot kártya képe, és az Akasztott ember, a Szerelmesek, a Torony történetei.

A vén doktor már visszavonult, bár még látogatta az árvakórházat, amelyet megújítottak azóta: a gyermekek jól szellőztetett hálótermekben aludtak, és azokon a nagy teraszokon játszottak, amelyeket azért építettek, hogy legyen hová kitergetni a frissen mosott ágyneműt.

Amedeo még mindig állandó munkahelyre pályáztatott. Leveleket írkált mindenhová, délvidéki településekre, amelyeknek korábban még csak a nevét sem ismerte, elzárt hegyi falvakba az Alpokban, meg jelentéktelen kis szigetekre, ahonnan úgy jött vissza a válasz, hogy elvitték előbb a legközelebbi olyan faluba, amelynek volt postahivatala.

Végül 1914-ben egy isten háta mögötti hely polgármestere ilyen körülményesen juttatta el a válaszlevelét Amedeónak. Arcangelónak hívják, írta, a városka neve meg Castellamare. Ha Amedeo hajlandó délre utazni, akkor náluk található munkahe-lyet, mert van egy szigetük, ahol egy orvos sincs.

Az említett sziget egy apró morzsának látszott Amedeo neve-lőapjának térképén valahol Szicília délkeleti partjainál. Firenzétől ennél messzebb már csak Afrika volt... Mindazonáltal már aznap délután megírta a választ, hogy elfogadja az ajánlatot.

Végre-valahára egy állandó megbízás! Az öreg doktor kikísér-te nevelt fiát az állomásra, és megkönnyezte a búcsút, pedig nem állt szándékában. Megígértette Amedeóval, hogy nyáron majd együtt isszák a limoncellót egy nagy, bougainvilleával – azaz murvafürttel – borított teraszon (a doktor képe az olasz délvidék-ről némi romantikus felszínességgel bírt). – Talán, ha öreg leszek, majd oda is költözöm – jelentette ki. Már úgy tekintett Amedeóra, mintha az a saját édes gyermeke volna, noha ezt soha sem tudta – vagy akarta – volna szavakba önteni. Amedeo szeretett volna kö-szönetet mondani az öregúrnak, de aztán csak kezét ráztak. Így váltak el. Soha többé nem találkoztak.



### III.

Amedeo gőzhajóval ment Nápolyba – az alsó fedélzeten utazott, ahol a szegények. Először járt a tengeren, és már szédült a hajó méreteitől, a folytonos sziszegéstől, ahogy a fölösleges gőz kiáramlott a csövekből. Egy nagy, szalmával bélelt faládjában vitte magával az orvosi felszerelését. A ruháit, a borotválkozó készletét meg a pipáját egy kis bőrtáska rejtette. A feljegyzett történeteit is ide tette. Mindezen kívül volt még nála egy síklemezes, összecukható Kodak fényképezőgép, amely nevelőapja váratlan ajándékaként utazott most vele. Amedeo eltökélte, hogy Castellamarében másként fog élni, és egészen más ember lesz. Olyan, akinek a kalandjait érdemes lefotózni; olyan, aki elegáns kávéházak teraszán szürcsölgeti a forró csokoládét. Nem pedig egy nyomorult árva, egy nincstelen, robotoló felcser. Még mindig olyan szegény volt, ahogy a világra jött – se feleség, se egy barát, a nevelőapját leszámítva, se utód... Az élet lehetne másmilyen is? És vajon nem kezdődött-e el már a változás ezzel az utazással? Majdnem negyven éves. Ideje nekivágni az igazi életútnak, ami még előtte áll, és várja – ebben mindig is hitt.

Kisfiú korától kezdve azt érezte, hogy az árral szemben kell úsznia, és lám, most is... A többi gőzhajó, amely elhagyta Nápoly kikötőjét, északnak indult, mintha valami láthatatlan iránytű vinné mindet ugyanoda. A saját hajója pedig, dacolva a déli áramlattal, a holdfény ezüsthídját maga alá gyűrve fel-le bukácsolt a szembe jövő hullámokon. A gőzhajó elhagyta Salernót és Cataniát, majd kikötött Siracusában. Amedeo innen pillantotta meg először Castellamarét. A sziget ködös-laposan terült el a horizonton – alig látszott többnek egy méretes sziklánál. Nem lévén se komp, se odajáró gőzös, be kellett érnie azzal az egyetlen halászhajóval, amely oda tartott, és a nem túl bizalomgerjesztő *Isten irgalmazzon* nevet viselte. Igen, mondta a halász, elviszi Amedeót, de egy fillérrel sem kevesebért, mint huszonöt líra. Ebben a szélben, magyarázta, rámege az egész estéje.

Egy öregember, aki a közelükben bogozta hálóját, hallotta a beszélgetést, és valami olyasmit kezdett el motyogni, hogy a szigetet átok sújtotta, a sírás-rívás olyan ott, mint a fertőzés. Valami fehér koponyákkal teliszúfolt barlangot is emlegetett, de mire belemelegedhetett volna a bonyolult történetbe, a halász lehurrogta, mert félt, hogy ugrani fog az üzlet.

Amedeo azonban nem volt babonás, és mivel új jövevény volt itt lenn, délen, eszébe sem jutott alkudozni. Kifizette szó nélkül a huszonöt lírát, és a halász segítségével beemelte faládáját a nagy csónakba. A halász evezett, és közben be nem állt a szája. Elmondta Amedeónak, hogy a castellamarei emberek abból élnek, hogy olívát természetnek, és juhokat terelgetnek. Nagy tonhalakat is fognak, amelyeket bottal vernek agyon. És persze más halakat is elkapnak – egyiket csalival akasztják horogra, a másik fajtát megcsáklyázzák a kopoltyúja alatt. Amedeo, aki Nápoly óta szenvedett a tengeribetegségtől, szorosan összezárt szájával ült, és hallgatott, mígnem elérték végre Castellamare kőből rakott kikötőmólóját.

A halász kevéssel kilenc óra után tette ki őt a partra. Amedeo nézte, ahogy az *Isten irgalmazz* árbocfénye bukdácsol a sötét hullámokon, aztán körbenézett a nagy, sivár tájon, amely mélységes csöndbe burkolózott körülötte. Mintha senki sem lakott volna ezen a szigeten... Aztán kivette a sötétségben a parti házakat, amelyekben egy lámpa sem égett. A kőmóló, amely még langyos volt attól, hogy korábban hosszú órákig tűzött rá a nap, enyhén illatozott a rásodródott murvafürt és leander szirmoktól. Amedeo a parton hagyta faládáját, és elindult, hogy keressen magának valakit, egy halászt vagy egy parasztembert, akinek van talicskája. De nem látott mást, csak egy boltíves, régi arab *tonnarát*, amelyben nem volt senki, csak pár kártyalap és elhajított cigarettacsikk hevert a döngölt padlón. Volt mellette egy fehér kápolna, de ott sem talált senkit. Az oltárról egy általa ismeretlen szent nézett vele farkasszemet; a szobor két oldalán fehér liliomok kókadoztak a vázájukban.

Arcangelo polgármester a levelében azt írta, hogy fel kell menni a hegyoldalon, ott lesz a városka, csak el kell haladni „a fügekaktuszok előtt és a szikla tetején álló kőboltív alatt”. A szeme már kivette a sötétben a körvonalakat; házak sziluettje rajzolódott ki a sziklás hegyoldalon: fazsalus házikók, egy templom málladozó, barokkos homlokzata és egy szögletes torony, amelynek kékmázás kupoláján megcsillant a félhold.

Amedeo nem vihette fel a ládát, csak nélküle juthat fel a hegytetőre. Bevonszolta hát a kápolna falai közé, ami megadta azt a megnyugtató tudatot, hogy ott talán senki sem fogja háborgatni a holmiját. Fogta a kézitáskáját, és elindult felfelé. A sziklás ösvény egyenetlen volt; mindkét oldalon cserjék szegélyezték, amelyek alatt gyíkok zörrentették meg a száraz aljnövényzetet. A hullámverés robaja szabadon, tisztán szállt a légtérben; lenézve Amedeo látta a gyér holdfényben, hogy mintha megannyi kis barlang szája körül örvénylő habzana a víz. Följebb érve az ösvény elágazott, és egyik ága elkanyarodott a tengertől a sziget belseje felé. Innentől kezdve rendezettebb és laposabb lett a táj: művelt földek csíkjai végén apró kőházak álltak. Amedeo elhaladt egy olívaliget ágai alatt, majd két oldalról óriási kaktuszok meredeztek az ég felé. Ó, igen: itt volt a kőiv is – kortól málló, roskatag. Most, hogy bejutott a sziget belsejébe, és a legmagasabb pontról tekinthetett körbe az üvöltő szélben, Amedeo látta, hogy a sziget innen is pontosan ugyanolyan, mint amilyennek a távolból látszik: egy nagy szikla a tengerben. Észak felé Olaszország és Szicília ködös fényei rezegtek a levegőben. Dél felé csak a végtelen sötétség...

Ez a hely olyan vakon és süketen süppedt a mocsanatlan árnyak közé, mintha sohasem járna errefelé egyetlen látogató sem. A főutcát itt-ott bevilágította egy-egy feketére kormozódott olajlámpás; a mellékutakban az erkélyekről lógott le helyenként néhány szedett-vedett gázlámpácska. Kakukkfű és bazsalikom illatozott erősen a sötétben. Amedeo csak ment és ment, hogy végre találjon valamiféle életjelet. Elment néhány bolt előtt, amelyek neve fekete festéssel, nagy betűvel volt felfestve a ház vakolt homlokzatára, aztán jött egy friss illatot árasztó szökőkút meg egy kilátóterasz, amely a tenger felé volt tájolva. Ember sehol... Már kezdett nekikeseredni, mikor énekhangot hallott valahonnan. Pár sarkon bekanyarodott, végigment néhány kivilágítatlan sikátoron, belegabalyodott egy alacsonyan húzódó szárítókötélbe, megriasztotta egy kóbor kutya, mire a szigetecske túloldalán kiért egy lejtős terecskére, amelyen hosszú lépcsősor húzódott végig. Itt végre megtalálta Castellamare lakóit.

A téren bezzeg hangos volt az élet! Nők hordták ki magasba tartott, hatalmas tálakon a sült halat; bor csurrant a poharakba, gitár és *organetti* hangja szállt fel a fekete égre. Egy lány és egy fiú hordót görgetett mezítláb az asztalok mellett ülők lába előtt.

A piazza egyik sarkában egy szamarat árvereztek: nők, férfiak, gyerekek keringtek az állat körül lökdösődve, és rózsaszín cédulákat lengettek a kezükben. Középen, egy magas talapzaton egy szent gipszből készült szobra állt: egy fekete hajú nőé, aki ijesztő tekintettel meredt maga elé. A talapzaton, a lába mellett mécsesek tucatjai égtek. Amedeo hamar megtudta, hogy éppen az évközepe Szent Agáta fesztivál kellős közepébe csöppent. De addig értetlenül bámulta a csodás kavalkádot, amelyet addig még sohasem látott.

Ebbe a kedélyes felfordulásba úgy lépett be Amedeo, mint fürdőző a meleg tengerbe egy nyári napon. Illatár vette körül: jázmin, pácolt hal és édes likőrök szaga, valamint furcsa hanglejtésű kántálás töltötte be a levegőt, amelyben fáklyák, mécsesek és tűzhegyek lángjai villóztak. Ezernyi, apró vörös lángnyelv világította be a kísérteties látványt nyújtó szent szobrát. Amedeo, amikor áttört a tömegben a mellére szorított táskájával, egy különleges ház előtt találta magát.

A borostyánszín kőből épült, szögletes ház úgy egyensúlyozott a part felé lejtő sziklafal tetején, mintha egyformán tartozna a csillogó-villogó fényekkel teli térhez és a mögötte elterülő sötét éjszakához. Teraszát dúsan borította a murvafűrt; alatta kis asztalkáknál szürcsölték a limoncellót és az arancellót a szigetlakók, no meg kártyáztak és káromkodtak, dudorászva himbálóztak a harmonikaforma organetto hangjaira. A homlokzaton cirkalmas betűk hirdették a ház nevét: *Casa al bordo della Notte*. Ház az éj peremén...

Egy aprócska öregember lépett oda Amedeóhoz.

– Hát maga kicsoda?

– Amedeo Esposito vagyok – riadt fel nézelődéséből amaz. – Én vagyok az új orvosuk.

Az öregúr arca felragyogott. – Az új doktor, az új doktor! – kiabálta lelkesen.

A szigetlakók körük sereglettek, s Amedeo nem kis riadalmára tapsikoltak, a vállát veregették, a karját szorongatták. Amedeónak pár pillanat kellett ahhoz, hogy magához térjen, és felfogja, hogy ami körülötte történik, nem más, mint szívbeli fogadtatás. Az apró emberke sugárzó arccal mutatkozott be: – Az én nevem meg Rizzu. Ez a fogadó a testvéremé. Mi, Rizzuk, fontosak vagyunk ezen a szigeten, majd maga is meglátja, mennyire, *signor il dottore*. Hozok magának valamit inni. És hozok sült halat is, meg rizst, és egy tál mozzarella.

A doktor nem evett a siracusai kihajózás óta; most hirtelen marni kezdte a gyomrát az éhség. Leült. Bort töltöttek a poharába, letakarították előtte az asztalt. A köpcös Arcangelo polgármester is hamarosan előkerült, akinek egyébként szatócsboltja volt a szigeten. Mindenkire mosolygott, mindenkire volt egy-egy jó szava. Megrázta Amedeo kezét, megveregette a vállát, és mint polgármester is köszöntötte őt Castellamare szigetén. Utána bemutatta Amedeónak a sovány papot, Ignazio atyát, aki szintén a városi tanács tagja volt, mint mondta.

A gyors üdvözlés után a polgármester eltűnt, de a pap, némi jelentőségeltjes torokköszörülés után leült Amedeo mellé. – Még nem lett bemutatva a grófnak, ha megjegyezhetem, még nincs itt. Aki a polgármester helyettese. Most először állt elő az a helyzet a sziget történelmében, hogy a polgármester nem az *il conte*. Úgy-hogy láthatja, Amedeo, lassan mi is modernizálódunk... De ne aggódjon, semmi gond nem lesz, csak túl kell esni rajta.

Rizzu visszajött, kezében néhány tállal, oldalán egy hasonlóan apró emberkével, aki az öccse, magyarázta Amedeónak. Övé a fogadó.

– Mindig mondom Ignazio atyának, hogy igazán közbejárhatna a pápánál, hogy avassák boldoggá Szent Agátát, legyen ő is hivatalos szent, mint a többi – folytatta Rizzu. – Ő mindenféle betegséget meggyógyított eddig. Volt a sírás-rívásos nyavalya, aztán kitört a tífusz. Megvédte akkor is a szigetet, amikor ránk törtek a kalózok, de ő repülőhalak garmadáját küldte az ellenség hajóira. A negyedik csodatétele az volt, amikor meggyógyította a kútba esett lány lábát. Áldassék a neve! Na tessék, éppen ott van az emlegetett, Signora Gesuina.

Amedeo körbenézett. – Nem, signor, arra...! – Amedeo már látta, hogy Rizzu egy öregasszonyra mutat, aki vakon imbolyog az organetto muzsikájára. – És mikor történt az a csoda? – firtatta a doktor.

– Ó, annak már sok éve – felelte Rizzu. – De már várjuk, hogy Szent Agáta újabb csodat tegyen, bármikor bekövetkezhet. Ilyenkor, az ő ünnepén körbehordozzuk a szobrot a parton. Ő pedig hálából megáldja a halászhajóinkat, az új vetésünket és az összes újszülöttet, akik a szigeten jöttek a világra abban az évben. Heten vannak az idén. Lesz elég munkája, dottore, én mondom!

– És ha lány, mindet Agátának keresztelik – jegyezte meg a komor pap. – Biztos vagyok benne, hogy nincs még egy hely a vilá-

gon, ahol annyi Agáta lenne, mint itt. Szinte járványos ez a névadási láz. Most már meg kell különböztetnünk őket, úgy mint „Agáta, a zöld szemű”, „Agáta a murvafürtös házból”, „Agáta, a pék nővérenek a lánya”...

– Az Agáta a legszebb név! – tiltakozott Rizzu, aki már kisé sokat ivott. Lecsusszant a székről, s elinalt, hogy bort hozzon Amedeónak, akinek láthatóan nem volt ínyére a sziget pálinkája, annyit köhécselt, és olyan lassan itta...

Időközben Amedeo elbűvölte a szigetlakókat azzal, hogy elővette a piros füzetét, és írni kezdte, amit Rizzu Szent Agátáról mondott. A történet éppúgy elvarázsolta, mint a sziget a maga valószínűtlen éjszakai mulatságával. Szerette volna megörökíteni.

Amikor megritkul körülöttük a társaság, Ignazio atya Amedeóhoz hajolt. – Nem lesz itt nagy nyugalma, én mondom – szögezte le. – Nem volt orvosunk a szigeten, amióta a görögök először betették ide a lábukat úgy kétezer évvel ezelőtt. Bajlódhat majd a tyúkszemükkel, a dagadt lábukkal, a beteg macskájukkal meg a hisztériás lányainkkal. Meg a mindenféle meséikkel, babonáikkal. Csak legyen velük óvatos!

– Még soha nem volt orvos a szigeten? – hitetlenkedett Amedeo.

– Egy szál sem.

– És mit szoktak csinálni, ha valaki beteg?

Ignazio atya széttárta a két karját. – Ha valami súlyos baj van, akkor szépen csónakba ültetjük, és átvisszük a szárazföldre.

– És mi van akkor, ha éppen viharos a tenger, vagy nincs éppen megfelelő halászcónak? Én se túl könnyen jöttem ide – csak egyetlen halász akadt, aki hajlandó volt elhozni.

– Van egy kis házipatikám, azt szoktam osztogatni – mondta a pap. – És ott van a jó öreg Gesuina, ő látja el a várandós asszonyokat. Valahogy megoldjuk a dolgokat a magunk erejéből. De ne gondolja, hogy ez nekünk jó – ez elég szomorú állapot. Örömmel vesszük magát itt, közöttünk. Mindig nagyon szomorú elveszíteni egy-egy fiatal életet úgy, hogy nincs senki, aki felelősen kimondhatná, hogy tényleg nem volt mit tenni érte.

– Eddig miért nem kerestek orvost?

Mielőtt válaszolt volna, Ignazio atya nagyot sóhajtott. – Ez is a politika... – felelte lemondóan. – Az előző polgármester ellene volt. Azt mondta, minek ide doktor? Szerencsénkre megváltozott a testület, én is benne vagyok, meg Vella, az iskolamester, úgy-

hogy most, hogy Arcangelo a polgármester, lassan helyrehozzuk a dolgokat.

– És ki volt a korábbi polgármester?

– Hát a gróf, d'Isantu – mondta a pap.

– Hát ő az, akire mindenki vár?

– Igen, *dottore*. Persze, hivatalosan már nem gróf, de amióta egyesült köztársaság lettünk, a szigetlakók, a fene beléjük, a helyi választásokon mindig megszavazták az egyik vagy a másik d'Isantut a grófi familiából. Kivéve most – hogy miért, annak csak a Jóisten és Szent Agáta a megmondhatója...

– Ez a gróf volt évekig a polgármester, és azt gondolta, hogy nem kell orvos? Hányan laknak itt?

Ignazio atya eltűnődött, és azt felelte, hogy soha nem volt népszámlálás, de olyan ezer körül lehet a létszám. Aztán hirtelen eszébe jutott, hogy el kell intézniük az új orvos lakhatásának kérdését. – Az iskolamester, Vella professzor és felesége, Pippa házában fog lakni – jelentette ki. – Valahol itt kell lenniük. Mindjárt megkeresem őket...

A pap feltápáskodott, elment, majd kisvártatva visszatért az említett házaspárral. Az *il professore* középkorú férfiú volt, aki féloldalra pomádézta a haját. Megveregette Amedeo vállát, és így szólt: – Ó, remek, remek, végre egy művelt ember... – A pap indignálódva horkantott ennek hallatán. A tanár úr rögtön kihasználta az alkalmat, és sorolni kezdte Amedeónak a sziget történetének főbb állomásait: – ...képzeld, nyolcszor hódítottak meg minket! ... és nem volt egy templom sem 1500-ig... – és így tovább, és így tovább. Hajnali háromra annyira berúgott, hogy már beszélni sem tudott, csak csöndben lefordult a székről.

A tanár urat ekkor hazavitték. Felesége csak ekkor lépett elő az árnyékból. Amit a tanár kissé zavarosan előadott arról, hogy a szigetlakók ereiben mindenféle vér csordogál – bizánci, görög, főníciai, spanyol, római – ez nagyon jól látszott Pippán, akinek fekete haja olyan volt, mint a drót, a szeme pedig meglepően világos, opálosan szürke. Leültették az asztal mellé, és addig unszolták, mígnem kötélnek állt, hogy elmesélje Castellamare „igaz történetét”. Lassan, vontatottan beszélt, de a hangja erős volt, amikor elbeszélte, hogyan rohanták le a szigetet, és miféle száműzöttek menekültek ide; hogyan tört ég felé a folyékony tűz a hegyek gyomrából; hogy jajongtak a síró sziklák, a gyászos hangok hogyan áradtak ki a barlangokból, amelyben fehér csontok töme-

gével koccantak neki a sziklafalnak... Mindez annyira elképesztő volt, hogy Amedeo másnap reggel azon küszködött, hogy minél pontosabban jegyezhesse le, de később mindig azt érezte, hogy a legfontosabb részletek elsikkadtak az emlékezetében, mert soha senki nem tudott olyan szépen mesélni, mint Pippa Vella.

Az asszony, miután elmondta a legendákat, kimentette magát azzal, hogy haza kell mennie, ellenőriznie, minden rendben van-e az urával. Talán majd később, a fesztivál végére visszajön, de a virágszórásra feltétlenül.

– Okos egy asszony ez – jegyezte meg a pap, ahogy a távozó Signora Vellát kísérte a tekintetével. – Én kereszteltem, én tanítottam katekizmusra. Túl jó ő ennek a szigetnek, és sajnos, ahhoz is, hogy ilyen férje legyen, a csudába is... Hiába győzködöm Vellát, hogy adja át a munkáját az asszonynak, aki sokkal jobban csinálná a tanítást. Az a fickó rettentően unalmas...

Az öreg Rizzu, akit az asztalhoz vonzott az asszony mesélése, lelkesen kárálta: – Ó, Ignazio atya imádja, ha felkavarhatja a kedélyeket! Mindig kavár valami botrányt. Még sohasem volt ilyen merész papunk!

A papnak láthatólag kedvére voltak ezek a szavak, s gyorsan felhajtotta a poharában maradt arancellót.

Ekkor mozgolódás és némi üdvivalgás támadt a tér közepén. – *Il conte* – jegyezte meg Rizzu. – Csak szerencsétet minket a végén...

– Ó, egek – sóhajtott a pap. – Megint valaki, akit nehezen viselek... Bocsásson meg, *dottore*, én most menekülőre fogom...

*Il conte*, a bársonykabátos gróf testes férfiú volt, ahogy Amedeo megállapíthatta a szent szobrának fénykörébe lépő uraságról. Kissé értetlenül nézte, ahogy végigmegy a tömegben, és mindenhonnan begyűjti az alázatos köszöntéseket, sőt ajándékokat. A szigetlakók fejet hajtva kezet ráztak vele, és átadtak neki egy-egy padlizsánt vagy üveg bort, sőt élő csirkét ketrecben, amit a gróf aztán hátranyújtott az őt kísérő embereknek. Ez a jelenet jól láthatóan senkinek sem volt furcsa, bár Amedeo észrevette, hogy korántsem mindenki üdvözli így a grófot – volt, aki oda sem ment, vagy nem nyújtott neki kezet.

A gróf végül a fogadó terasza elé ért körsétája során. A pap már rég ellillant; Rizzu felpattant, és az asztal mellett állva főhajtással üdvözölte d'Isantut. Amedeo úgy gondolta, ezt neki is illik megtennie, úgyhogy ő is felállt.



– Maga az új doktor, ugye? Én Andrea d’Isantu gróf vagyok.

Amedeo kissé hebegve bemutatkozott. – Isten hozta – mondta a gróf minden lelkesedés nélkül. – Ő a feleségem, Carmela – intett hátrafelé, mire egy fiatal, unott arcú nő vált ki a tömegeből, és jött felénk. Göndör, fekete haja volt; kalapján úgy meredezett a strucctoll, ahogy a párizsi vagy londoni dámaékon a divatlapokban. A sziget asszonyainak kissé ódon viselete kínosan divatjamúltnak tűnt mellette.

– Carmela – integetett türelmetlenül neki a gróf. – Hozzál nekem kávé és pálinkát! Meg bort is. Valami harapnivalót is mellé, de ne sokat, egy kis süteményt vagy egy kis arancinót.

Ezzel a gróf kihúzott magának egy széket, helyet foglalt, és ki-mért hallgatásba burkolózott. – Na, kérem – szólalt meg végül. – Mikor érkezett? És ki fogadta a mólónál?

– Kilenc körül lehetett – felelte Amedeo. – És nem várt senki, egyedül jöttem fel, de már bemutatnak Signor Arcangelónak, és még egy-két embernek a városi tanácsból – professzor Vellának és Ignazio atyának.

– Maga városi ember, igaz? Északi. Mit keres itt, ezen a szikladarabon, ami a civilizáció legszélén áll? Talán csak nem menekül valami elől? – A gróf nagy hahotába tört ki.

Amedeo erre nem tudott mit mondani, csak azt felelte egyszerűen, hogy állást keresett mint *medico condotto* bárhol az országban, és itt kapta meg.

– Nos hát, remélem, hogy megtalálja itt a megélhetését. Hová valósi, miféle a családja? Az Esposito elég különös név...

– Nincs családom, leszámítva a nevelőapámat – mondta Amedeo nyugodtan, tisztán. Általában nem zavarta a téma, nem szégyellte származását – vagy annak hiányát –, bár most, hogy a gróf szinte vallatóra fogta, kissé izzadni kezdett a meleg estében. Ujját körbefuttatta szoroson a nyakára feszülő gallérja alatt.

– Egy családtalan férfi? – csodálkozott a gróf. – A semmiből jön – talán lelenc?

– Az Ospedale degli Innocentiben nevelkedtem, Firenzében, amely egy elhagyott csecsemőknek fenntartott kórház. Az egyik legjobb... – tette hozzá büszkén.

– Aha. Gondolhattam volna a nevéből – az Esposito elhagyottat jelent.

Carmela közeledett, nyomában Rizzu és a fogadós öccse. Tálcákon aranszélű csészében kávé hoztak, mellé aprósüteményt és

egy üveg arancellót. – Ez a legjobb, amit nyújtani tudunk – mormolta Rizzu a gróf széke mellett görnyedezve.

– Carmela, tölts nekem italt! – A gróf most sem nézett a feleségére, aki némán bólintott, italt töltött a férjének, aztán kissé távolabb helyet foglalt, és illedelmesen, ölébe ejtett kézzel ült.

– A villában van fagyaltunk és normális italok, Palermóból hozatom. – A gróf színpadiasan felsóhajtott. – Nagyon primitív népeknek fog minket találni, dottore. Itt még elektromosság sincsen, sem pedig könyvtár. A tengeri levegő elrohasztja a könyveket. Az itteniek amúgy sem tudnak olvasni – csak én, meg a pap, és az iskolamester. Meg persze a szatócs Arcangelo, a maga módján. És Carmela is, valamennyire művelt, már amennyire annak lehet őt nevezni a maga francos divatlapjaival és francia regényeivel... Remélem, az árvaházban egyszerű ízlésre nevelték, mert ez a sziget nagyon emberpróbáló, ha valaki civilizáltnak mondhatja magát.

– Az a legfőbb jele a civilizáltságnak – szólalt meg Amedeo, aki éppen abban a pillanatban jutott erre a felismerésre –, hogy foglalkoztatnak-e orvost, vagy sem.

Ekkor a szépséges Carmela – Amedeo megdöbbenésére – hangoosan felkacagott. A gróf megkavarta a kávéját, és letört egy darabot a süteményből. Aztán gyorsan befalta az egészet, nagyot nyelt, és letörölte a szájáról a morzsákat. – Az orvos alkalmazása sohasem volt divatban itt – jegyezte meg végül. – Az új polgármester meg a többiek a tanácsban rosszul fogják fel a dolgot. Mi nem engedhetünk meg magunknak ekkora luxust. Remélem, megél majd itt, de készüljön fel, hogy nehéz idők járnak, úgyhogy talán egy évig sem fogja itt kihúzni, attól tartok.

Csönd támadt. Amedeo Carmela felé nézett, aki állta a pillantását. A doktor zavarba jött, mikor a fiatalasszony előrehajolva így szólt: – El kell jönnie hozzánk a villába ebédre – mondta, és a szeme dévajul csillogott. – Maga meg a férjem száz témát fog találni a diskurálásra.

– Nagyon kedves öntől, de azt hiszem, nagyon kevés időm lesz majd, ha elkezdek dolgozni.

– Nos, ha így áll hozzá, talán mégiscsak megél majd itt – szólalt meg a gróf. – Legalább nincs feleség vagy gyerek, csak magát kell eltartania. Ha nem lesz ideje szórakozni, akkor talán jól meg fog élni, legalábbis afféle szerény agglegény módjára. Ez nekem nem lenne élet, de talán magának éppen jó lesz. Milyen kényel-

mes dolog árvagyereknek lenni, család nélkül élni, se gyerek, se feleség, csak a szabad élet! – Carmelára pillantott, aki láthatóan jól szórakozott.

– És hogy áll ezzel a dologgal ön, *signor il conte*? – érdeklődött Amedeo. – Önnek és a *contessának* sok gyermeke van? – Amedeo érezte, hogy nemleges lesz a válasz, éppen ezzel akart egy kicsit odaszúrni a fennhéjázó grófnak.

A gróf érzelemmentesen megrázta a fejét. – A feleségem meddő – jelentette ki, mire Carmela lehajtotta a fejét. Amedeo látta, hogy borítja el a pír a nyakát, hogy így nyilvánosan megszégyenítették. A gróf, hogy így sikerült egyetlen suhintással helyre tenni és elnémítani a feleségét is, meg a doktort is, menni készült. Még bekapta a maradék süteményt, felhörpintette a kávé, és kezét nyújtott Amedeónak. – Remélem, megtalálja itt a számítását – mondta.

– Azon leszek – felelte a doktor.

Ahogy a gróf beleveszett a tömegbe, Amedeo lemondó sóhajt hallott a háta mögül. Megfordulva Ignazio atyát látta maga mögött. – Nos, ez is megvolt – jegyezte meg a pap. – Túlélte első találkozását a gróffal. Ezután már minden csak jobb lehet.

– Sajnálom ezt a Carmelát – mondta Amedeo.

– Megértem – felelte a pap. – Ezzel mindnyájan így vagyunk.

Még javában tartott a fesztivál, mikor szürke fényekkel pirkadni kezdett. Amedeo már túl részeg volt ahhoz, hogy megbízhasson a saját lábában, ezért nem állt fel, pedig már nagyon szeretett volna lefeküdni. A pap és Rizzu között üldögélt, és az egyre vadabb muzsikát hallgatta, az egyre elvadultabb táncolókat figyelte. A szomszéd asztaloknál kártyázók a *scopa* nevű játékba voltak belefeledkezve, mintha nem órák óta vernék a blattot. Minden alkalommal, ha valaki nyert, egyre hangosabban nyerítettek, egyre merészebben tréfálkoztak egymás rovására. Az utolsó körben Rizzu apró öccse ugrott fel győzelmét ünnepelni, miközben leverte a kancsót a limoncellóval. A táncolókat pedig egy bakkecskeként hatalmasakat ugráló, fekete kabátos fiatalember veszélyeztette a körön kívülről. Ekkor a táncolók megálltak, kettéváltak, a kártyát összeszedték az asztalokon, és a téren újabb mozgolódás támadt. – A csudába is, itt a virágszórás ideje – jelen-

tette ki Ignazio atya. – Mint mindig, most is elfeledkeztem róla. – Meglepő fürgeséggel átfurakodott a tömegen, s megállt a szent szobra alatt. Szent Agátát egy csapat fiatalember emelte a magasba. A jelenetre kivágódtak a térre néző ablakok faszalugáterei.

– Mi történik? – firtatta Amedeo, de már nem volt kit kérdeznie, Rizzu is eltűnt mellőle. Már csak ő ült egymagában a fogadó teraszán.

A pap egy imát kezdett kántálni. És akkor, mintegy varázsütésre, az égből milliónyi virágszirom hullott kavargva alá. Minden emeleti ablakból asszonyok hajoltak ki, karjukon virágfejekkel és -szirmokkal teli kosarakkal. A levegőben ott kavargott színesen a murvafürt, a leander, a trombitavirág és a kékgyökér ezernyi szirma. A gyerekek visítottak, ugrándoztak; az organetti és a gitárok zsoltárt játszottak; a szent szobra a tömeg felett himbálózott, s ezt a zűrzavart koronázta meg a virágeseő.

Amedeónak hirtelen eszébe jutott, micsoda fényképet lehetne erről csinálni. Beletúrt a táskájába, és összerakta a sínes, nyitható fotómasináját. Az asztalra téve elkattintotta első képét, amely, mint később kiderült, szemcsésen életlen lett, kissé szürkés-homályos a gyér fényben.

Hetekkel később hívta elő a képet a saját maga összeeskábálta sötétkamrában, az iskolamester házában (amely kamra aztán remek menedéknek bizonyult, ha a tanár úrra rátört az előadhatnék). A szirmok csak fehér csíkokként jelentek meg, de Amedeót meglepte, hogy sok minden milyen tisztán megőrződött élete első fotóján. A képen látható arcok akkor még idegenek voltak – azóta élete részévé vált sokuk: Rizzu és öccse kart karba öltve a fogadó teraszán; Ignazio atya a szobor alatt; a gróf sötét sziluetttje; Pippa Vella egy emeleti ablakban, és – egyedül a tömeg szélén – a gyönyörű Carmela. Később jóserejűnek látta ezt a képet, mert – ahogy annak idején Rita Fiducci tarotkártyáján – ott voltak a jelek, amelyek előrevetítették egész későbbi életét.

A sziget partjain túli világ abban az 1914-es évben lassan már a háború felé sodródott, bár Amedeónak még időbe telt erre ráébrednie. A hír a szarajevói merényletről, amely alig pár órával a virágeseő után következett be, csak tizenhárom nappal később érte el Castellamarét. A sziget annyira életteli és szépséges volt, hogy Amedeo nem is gondolt arra, hogy rajta kívül is van élet. Ugyanakkor azt is éreznie kellett, hogy ő csak egy idegen, egy jövevény itt. Ahogy a mesebeli óriás, ő sem illett az itteniek közé:

amikor ki-be járt pácienseit látogatván, mindig beverte a fejét az ajtók alacsony szemöldökfáiba. A szigeten szokásos méretű ágyak rövidek voltak egy ekkora méretű férfinak. Kénytelen volt kettőt összetolni, és kicsit keresztbe fordulni rajtuk, mígnem csináltathatott magának egy megfelelőt. (Sok évvel később egy speciális koporsót kellett csináltatni csaknem kétméteres holttestének, amely magassággal ő volt és maradt a sziget mindenkori legnagyobb lakója.) Tehát korántsem mondható, hogy azonnal beilleszkedett volna, mégis, furamód a szigethez tartozónak érezte magát kezdettől fogva. Ezt az érzést táplálta például az, hogy amikor az ünnepség másnapján, dél körül felébredt, faladját az ajtaja előtt találta. Ignazio atya pedig az első perctől megosztotta vele a friss híreket a külvilágból, mondván „gondolkodó ember vagy, Esposito, biztos van erről is véleményed...” Az öregecske Rizzu-fivérek mindig behívták őt, amikor arra vitte reggeli körútja, hogy megkínálják kávéval, miegymással. Egy hónap sem telt még el, amikor az özvegyasszonyok Szent Agáta Tanácsa is kikérte a véleményét (bár először felháborította őket azzal, hogy nem lévén vallásos, első vasárnap nem ment el a misére). Abban kellett állást foglalnia, hogy milyen színű fonalakat rendeljenek a szárazföldről egy új zászlóhoz, amelyet Szent Agáta dicsőségére akartak kihímezni. Miután pedig sikeresen eltávolította a tengerisün tüskéit Pierino halász talpából, a Halászok Céhe meghívta őt a *tonnarára*, a sikeres tonhalfogás ünnepére.

Aztán ott volt az ezeryi szokásos torzsalkodás, kisvárosi belháború, amelyben mindenkinek állást kell foglalnia (arra már sikeresen rávették Amedeót, hogy tanácsadóként vegyen részt a városi tanács ülésein). Volt pár tifuzsos eset, és nyolc babát vártak közelestant. Amikor Itália belépett a háborúba, a doktor elkezdte kutatni annak a lehetőségét, hogy vajon le tudnák-e csapolni a mocsarat, hogy ne szaporodhassanak benne a maláriát terjesztő szúnyogok. Amedeónak most fontosabbnak tűnt a mocsár és a malária kérdésköre, mint maga a háború valahol távol, odakint. Megvolt idebent a maguk kis háborúja, amelyet a ragály és a kórság ellen vívtak, és ez pillanatnyilag érdekesebb hadicélnak látszott. Amedeo úgy érezte, ez a sziget egy önálló állam a nagyobb, olasz államban, amelyben addig magányos ifjúságát töltötte.

Vasárnap délutánonként Ignazio atya úszni tanította, mégpedig úgy, hogy beugrott előtte a hullámzó tengerbe egy fekete, gyapjú fürdődresszben. Esténként, amikor Vella tanár úr – a sok

italtól – elaludt, Amedeo még sokáig az iskolamesterék házának teraszán üldögélt, és hallgatta Signora Vella véget nem érő történeteit a szigetről.

– Egy ilyen apró hely maga az elnyomatás – figyelmeztette Amedeót Ignazio atya. – Még nem érzi, de majd meg fogja tapasztalni. Mindenki, aki nem ide született, csak látogatóban jár erre, úgy találja, hogy ez a sziget maga a paradicsomi idill. Én is így gondoltam anno. De bárki, aki ide született, kézzel-lábbal küzd azért, hogy minél előbb elmeessen innen, és egy nap majd maga is így gondolja. Nálam tíz évbe telt, míg eljutottam ide.

Am Amedeo, aki nagy termete dacára mindig pehelykönnyűnek érezte magát, aki csak úgy, mintegy súlytalanul sodródik a világban, és egyszer talán végleg el is fújja a végtelenbe valami szél, most jótékony megtartó erőnek érezte a sziget gondjait, a tér szűkösségét. Nem bosszantotta, sőt, jót mulatott, valahányszor kiderült, hogy a páciensei mindent tudnak róla, sőt, már legalább egy órával előbb értesülnek az ő privát dolgairól, mint ahogy maga tudomást szerez róla. Egy csöppet sem zavarta a házak elé kirakott faszékeken üldögélő özvegyek ravaszkásan kutató pillantása, amikor elhaladt előttük. Megnyugvás töltötte el a végtelen tenger kék csíkjának látványától, amelyet bármely páciense emeleti ablakából élvezhetett, ha akart. A sziget pár kilométer hosszan nyúlt el a tengerben, és Amedeo minden egyes nap csaknem végigsétálta a városkát kívülről, a tenger felől. Felfedezte a füves fennsík mélyedéseit, ahol a vadkecskék szerettek megpihenni; felzavarta a gyíkokat a városon kívül omladozó régi házak kövei között, amelyek úgy futottak fel a falakon, mintha nem létezne gravitáció. Ha az öreg Rizzu fogadója előtt üldögélt, jobbra a sziget térképét rajzolgatta, miközben az öreg elismerően bólogatott, vagy rámutatott, hol csinálta rosszul.

Tavas kezdetén írt a nevelőapjának, és meghívta, hogy jöjjön el őt meglátogatni, hogy együtt élvezhessék a limoncellót Az Éjszaka Házának teraszán, ahogy mindenki emlegette Rizzu fogadóját. „Itt tényleg van egy murvafürttel borított terasz”, írta a levélben. Éppen úgy, ahogy az öreg doktor megjósolta.

Am amikor nyár lett, nem ez következett be Amedeo életében, mert egy telegram északra szólította el.